

4. Závěr

Ke konci roku 2016 pobývalo legálně na území našeho státu cca 496 tis. cizinců, z toho více než polovina (54,8 %) na základě uděleného povolení k trvalému pobytu. Tato kategorie v posledních letech viditelně roste, přičemž od roku 2013 převažuje nad ostatními (přechodnými) typy pobytů v ČR.

Dlouhodobě se zvyšuje zastoupení žen, i když muži mají stále mezi evidovanými cizinci většinu (56,3 % v roce 2016). Obdobně roste zastoupení občanů EU-28, kteří v roce 2016 dosáhli více než čtyř desetin z celkového počtu cizinců s povoleným pobytem v ČR. Pořadí nejvíce zastoupených státních občanství se ve statistikách cizinců s povoleným pobytem v poslední době výrazněji nemění. Mezi nejvíce zastoupené skupiny patří tradičně občané Ukrajiny, Slovenska a Vietnamu.

Podíl dětí-cizinců navštěvujících v ČR mateřskou školu činil ve školním roce 2016/2017 2,6 %, neboli 9 494 z celkového počtu 362 653 dětí v mateřských školách. Mezi dětmi-cizinci v těchto zařízeních převažují dlouhodobě občané třetích zemí, kteří ve školním roce 2016/2017 tvořili 71,4 % z celkového počtu cizinců navštěvujících mateřské školy. Jde zejména o občany Vietnamu a Ukrajiny a v menší míře občany Ruska. Mezi cizinci ze zemí EU převažují občané Slovenska. Výrazný nárůst je v posledním období pozorován u občanů Ukrajiny.

Ve školním roce 2016/2017 bylo v České republice evidováno celkem 906 188 žáků základních škol. Cizinci se na tomto počtu podíleli s 20 237 osobami čili 2,2 %. Stejně jako u skupiny cizinců v mateřských školách, i mezi cizinci-žáky základních škol mají převahu občané třetích zemí, na které ve školním roce 2016/2017 připadaly více než dvě třetiny (67,6 %) z celkového počtu cizinců na základních školách. Nejvyšší podíl mají občané Ukrajiny, dále následují občané Vietnamu a Ruska. Obdobně jako u žáků v mateřských školách jsou i mezi příslušníky zemí EU-28 nejvíce zastoupenou skupinou občané Slovenska.

Ve školním roce 2016/2017 bylo podle údajů MŠMT na středních školách v České republice evidováno celkem 424 805 žáků, z nichž 9 063 (2,1 %) připadalo na cizince. Také mezi cizinci-žáky středních škol převažují občané třetích zemí, jejichž podíl dosáhl v uvedeném školním roce 73,3 % z celkového počtu cizinců-žáků středních škol. Mezi nejvíce zastoupené skupiny podle státního občanství patří Ukrajinci, Vietnamci a Rusové, kteří ve školním roce 2016/2017 reprezentovali dohromady 59 % z celkového počtu cizinců navštěvujících střední školy v ČR. Mezi občany zemí EU-28 mají tradičně dominantní pozici občané Slovenska, na které ve školním roce 2016/2017 připadala bezmála pětina z celkového počtu cizinců-žáků středních škol v ČR. Nejvíce cizinců, více než třetina z celkového počtu cizinců-žáků středních škol, studovala ve školním roce 2016/2017 na gymnáziu. S odstupem následovaly střední školy zaměřené na ekonomiku a administrativu a gastronomii, hotelnictví a turismus.

V roce 2016 studovalo podle údajů MŠMT některou z vysokých škol v ČR celkem 311 383 studentů; z toho počet zahraničních studentů činil 43 622 osob a dosáhl tak 14 %. Na rozdíl od předchozích skupin cizinců (ve školních a předškolních zařízeních), největší část ze zahraničních studentů vysokých škol připadala na občany Evropské unie, kteří tvořili 26 135 osob, tj. 60 %. Občané třetích zemí reprezentovali zhruba čtyři desetiny z celkového počtu zahraničních studentů vysokých škol v ČR.

Z hlediska zastoupení zahraničních studentů podle státního občanství, dominují mezi cizinci-studenty vysokých škol u nás stále občané Slovenska, jejichž počet dosáhl v roce 2016 celkem 22 200 osob. Počty studentů z dalších členských zemí EU však nedosahují ani tisíce osob. Mezi cizinci-studenty vysokých škol z třetích zemí měli v roce 2016 nejvyšší zastoupení občané Ruska, Ukrajiny a Kazachstánu, jejichž podíl činil dohromady 59,7 % z celkového počtu studentů-cizinců ze třetích zemí.

Většina zahraničních studentů (87 %) studuje v České republice na veřejných vysokých školách, a to nejvíce technické vědy a nauky, zdravotnické, lékařské a farmaceutické vědy a nauky a ekonomické vědy a nauky. Převažuje presenční forma studia v bakalářském studijním programu. Z regionálního pohledu odpovídá zastoupení zahraničních studentů úměrně velikosti měst a počtu vysokých škol, které jsou na jeho území koncentrovány. Nejvíce zahraničních studentů tak bylo v roce 2016 registrováno v Praze, kde studovalo celkem 20 976 (48 %) osob z celkového počtu cizinců-studentů vysokých škol. Následovalo Brno, Olomouc, Ostrava, Hradec Králové a Plzeň.

Závěrem lze tedy shrnout, že nejvíce ze zahraničních studentů/žáků studuje v ČR na vysokých školách, kde dosahují i nejvyššího podílu z celkového počtu studujících. Zatímco v předškolních a školních zařízeních do úrovně středních škol převažují mezi cizinci-žáky občané třetích zemí, mezi zahraničními studenty vysokých škol jednoznačně dominují občané zemí EU-28, se Slováký v čele.

Z hlediska jednotlivých občanství navštěvuje mateřské školy nejvíce občanů Vietnamu a Ukrajiny, na základních školách pak mezi nejpočetnější skupinu patří Ukrajinci, které následují Slováci, Vietnamci a Rusové. Na středních školách reprezentují občané Ukrajiny, Vietnamu a Ruska téměř šest desetin z celkového počtu cizinců studujících střední školu. Zhruba pětina pak připadá na Slováký. Oproti tomu na vysokých školách jsou občané třetích zemí v menšině a tvoří zde pouze čtyři desetiny z celkového počtu zahraničních studentů. Nejvyšší počty, pokud jde o cizince z třetích zemí, dosahují mezi vysokoškoláky občané Ruska, Ukrajiny a Kazachstánu.

V uplynulých deseti letech zaznamenali nejvyšší dynamiku růstu zahraniční studenti vysokých škol. Jejich počty se v období let 2007-2016 navýšily o zhruba 16 tisíc. Naopak nejméně se v daném období zvýšily počty studentů středních škol, a to o pouhé 2,7 tisíce.

Cizinci navštěvující mateřské školy pobývají v České republice ve většině případů (93,7 %) na základě uděleného povolení k trvalému pobytu. Ze srovnávaných skupin cizinců (tj. podle typu školy, kterou cizinci navštěvují) tak dosahují nejvyššího podílu osob s trvalým pobytem v ČR.

